

KURJER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 2 Sierpnia r. 5. 1820 roku

Observacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther.	Rean.	Wiatry.	Odmia. w powie.
	dn. 30 średnia.	27 cal. 11,1 lin.	+ 15,1	stopn	Zachodni	Pogoda
	dn. 31 średnia.	27 -- 8,9 --	+ 15,	--	Zachodni	Pochmurno
	dn. 1 godz. 5	27 -- 9,6 --	+ 11,5	--	Zach. Póln.	Pogoda

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Moskwa, dnia 17 lipca.

Wczora o godzinie 8 wieczorem przybył do stolicy tutejszey N. Cesarz Jmśc i był spotkany przez władze cywilne i wojskowe, a lud tłumami zgromadzony napelniał powietrze radośnemi okrzykami. Tak prowadzony N. Pan aż do Kremła, spotkany tam był przez jenerał gubernatora tutejszego, a przy wyjściu do katedry ś. Zofii powitał Cesarza Jmści, Najprzewielebniejszy *Serafin* metropolita moskiewski. Wieczorem całe miasto było oświecone. Dzisiaj zrana Cesarz Jmśc znajduje się na popisach wojska; na obiedzie będzie miał u siebie rozmaite tak cywilne jak wojskowe znakomite osoby, a wieczorem zaszczyć obecnością swoją bal szlachecki.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Z Bożey Łaski

MY ALEXANDER I,

CESARZ WSZECH ROSSYY, KRÓL POLSKI.

it. d. it. d. it. d.

Wszem w obec i każdemu, komu o tém wiedzieć należy, wiadomo czynimy:

Zapatrzywszy się na artykuły 31 i 37 ustawy konstytucyney królestwa Naszego Polskiego, tudzież na artykuły 90, 91 i 93 statutu organizacyjnego o reprezentacyi narodowej, postanowiliśmy zwołać obie izby seymowe w stołecznym mieście Naszém *Warszawie*.

Seym otwartym będzie 1 (12) września, zostanie zaś zamkniętym 1 (12) października roku bieżącego.

Posłowie, i deputowani od gmin, zgromadzą się w rzeczoney stolicy Naszey na dni siedm przed otwarciem Seymu, dla udowodnienia przed Senatem ważności swych wyborów.

Senatorowie Naszego królestwa Polskiego zjadą się przeto w teyże stolicy w tymże samym czasie.

Senatorowie, Posłowie i Deputowani!

Po drugi raz używać macie naydroższego z nadanych wam przywilejów, a używając go nie wątpimy, iż usprawiedliwicie ufność, jaką w nas wzbudza przywiązanie wasze do głównych spraw waszey oyczyzny.

Ostatni seym dowiódł, iż umieliście wznieść się do wysokości powołania waszego. Idźcie za przykładem przezornej rozważi, który wam toż zgromadzenie przekazało. Bądźcie jak one jedynie ożywiłi miłością dobra publicznego, kierowani duchem zgody i jedności; a równie jak one

zasłużyć sobie na wdzięczność waszych współobywateli.

Przytém zapewniamy was o życzliwości Naszey Królewskiej, Bożkiej was poruczając opiece.

Dan w *Petersburgu* d. 8 (20) lipca 1820.

(podpisano) ALEXANDER,

przez Cesarza i Króla

(M. P.) Minister Sekretarz Stanu

Ignacy Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem Minister Sekr. Stanu

(podpisano) Ignacy Sobolewski.

Za zgodność Minister spraw wewnętrznych i policyi Tadeusz Mostowski.

Wypis z protokołu sekretaryatu stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożey Łaski

MY ALEXANDER PIERWSZY

CESARZ WSZECH ROSSYY KRÓL POLSKI.

it. d. it. d. it. d.

Chcąc dać kochanemu Bratu Naszemu Wielkiemu Xiążęciu *Konstantemu* szczególną oznakę Naszego zadowolenia, z położonych przez niego znamienitych ku Nam zasług, tak reorganizacyi Naszego wojska Królewsko-Polskiego, jako też w sprawowaniu powierzonych Mu przez Nas obowiązków Naczelnego Dowódcy tegoż wojska:

Postanowiliśmy nadać, jako ninieyszém w rzeczy samey nadajemy, ukochanemu Bratu Naszemu Wielkiemu Xiążęciu *Konstantemu*, tytuło *gratuito*, dobra *Łowicz*, leżące w województwie mazowieckim, jako to: ekonomią tegoż nazwiska składającą się z folwarków *Łowicz, Popow, Dąbkowice, Rydwan, Strzelczew, Placencya, Jamno, Chruslin, Bochen, Lisiewice, Dzierżgów, Kalenice, Baranów, Uchan, Wygoda*; wsi: *Matrzyce, Klewków, Swieryż, Colinek, Sierzniki, Łaguszew, Plaskocin, Popów, Dąbkowice, Krępa, Guzina, Strzelczew, Placencya, Belchów, Bobrowniki, Jamno, Gzinka, Chruslin, Skaratki, Mystkowice, Bochen, Lisiewice, Dzierżgów, Kalenice, Czatołin, Zabki, Uchan górny*; Wóytowstw: *Borowiny, Zawady, Libszczyzna, Ubańszczyzna, Potworzyn, Krasiczynek, Gruzda, Borowe, Jastrzębia, Ostrów, Mystaków* wraz z wsiami *Jastrzębia, Ostrów, Mystaków i Iwanowice*, które to dobra będzie rzeczony Brat Nasz posiadał wieczystie z ich attynencyami i pertynencyami, jako też z wszelkimi należącymi do nich prawami, tytuło własności prywatney, lub też będzie mocen niemi wolnie

rozrządzić, z temiż samemi ciężarami, warunkami i zastrzeżeniami, jakie są lub będą przepisane względem innych własności prywatnych gruntowych w Królestwie Naszém Polskiém i z zastrzeżeniem praw trzeciego.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w dzienniku praw umieszczone być ma, kommissyom sprawiedliwości i przychodów i skarbu, w czém do której należy, polecamy.

Dan w *Caraskim Siele* dnia 22 czerwca (4 lipca) 1820. (podpisano) ALEXANDER.

Minister Prezydujący przez Cesarza i Króla w kommissyi rządowej Minister Sekretarz sprawiedliwości Stanu

(podp.) *Badeni.* (podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:

Rada sekretarz stanu, Jenerał Brygady (podpisano) *Kossecki.*

Wypis z protokołu sekretaryatu stanu Królestwa Polskiego.

z Bożey Łaski

M Y A L E X A N D E R I,

CESARZ WSZECH ROŚCY, KRÓL POLSKI

it. d. it. d. it. d.

Gdy wedle statutów tyczących się Naszey Cesarzkiej familii, tytuły ukochanego Brata Naszego Wielkiego Xiążęcia *Konstantego*, nie mogą w żadnym przypadku być udzielone, ani terazniejszey Jego małżonce *Joannie Grudzińskiej*, ani też dzieciom, któreby były z tego małżeństwa spłodzone; biorąc przytém na uwagę, że na mocy ubytnionego przez Nas temuż Bratu Naszemu nadania dóbr *Łowicza*, i w skutek ukłódów, jakie zamysła zawrzeć, rzeczona małżonka jego zostanie przypuszczoną do współnictwa własności wyż wspomnianych dóbr:

Postanowiliśmy upoważnić, jakoż niniejszém upoważniamy terazniejszą małżonkę Ukochanego Brata Naszego Wielkiego Xięcia *Konstantego* *Joannę Grudzińską*, do przybrania i noszenia tytułu Xiężny *Łowickiej*.

Chcemy i rozkazujemy, aby tytuł ten dawany jej był wyłącznie we wszelkich aktach publicznych i prywatnych tak jej samey, jako też dzieciom, któreby spłodzone były z tego małżeństwa.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w dzienniku praw umieszczone być ma, kommissyi sprawiedliwości polecamy.

Dan w *Petersburgu* dnia 8 (20) lipca 1820 (podpisano) ALEXANDER.

Minister Prezydujący przez Cesarza i Króla w kommissyi rządowej Minister Sekretarz Sprawiedliwości Stanu

(podp.) *Badeni.* (podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:

Rada Sekretarz stanu, Jenerał Brygady *Kossecki.*

A U S T R Y A.

Wiedeń, dnia 26 lipca. Cesarstwo Ichmość wrócił tu dnia 22 b. m. z podróży odprawioney do Czech i rodzinnych swoich majątności w Austrii. Stanęli w zamku letnim w *Schönbrun*.

Ze względu na słabość zdrowia Xiążęcia *Szwarczenberga*, przychylił się Cesarz Jmć do prośby jego, uwalniając go tymczasowię od sprawowania urzędu prezesa rady nadwornej wojennej, i powierzając go Hrabiemu *Bellegarde*, którego także mianował ministrem stanu i konferencyi.

A N G L I A.

Londyn, dnia 21 lipca. Rząd nasz odebrał onegdaj od posła swojego przy dworze neapolitańskim urzędową wiadomość o zaszłej w *Neapolu* rewolucyi. Gazety tutejsze rozmaite w tej mierze ozniły uwagi. *Morning-Chronicle* wychwala odwagę i śmiałość wojska neapolitańskiego, gdy tymczasem inne gazety wystawiają nie najlepsze skutki takich rewolucyow wojskowych. Do zmiany rzeczy w *Neapolu* naywięcej przyłożył się mieli tak nazwani *Carbonari* (Węglarze). Jestto stronnictwo, któremu przypisują zamysł, aby całe Włochy pod jednym naczelnikiem zostawały. Chciał nim być *Miurat*.

Słychać o zaniechaniu sprawy przeciwko Królowey i umieszczeniu imienia jej w modlitwie kościelney, o czém jednak wątpić wypada. Xiążę *York* miał z tego powodu wysłuchanie u Króla. Mówią także, iż Królowa będzie obecną podczas sprawy swojej w izbie wyższej. Tak niegdys Królowa *Katarzyna*, małżonka *Henryka VIII* stanęła osobiście przed sędziami swemi. Dnia 15 b. m. przybył tu z *Paryża*, kawaler *Vasalli*, kornuszy królowey, która porzuciła mieszkanie w *Barnes* i na przesięcej zajęła tak nazwany dom brandeburski nad *Tamizą*, w którym dawniey *Margrabina Anspach* mieszała, i do którego się w przyszłym tygodniu przeprowadzi. Pewna rodzina medyolańska, w której domu królowa kilka tygodni bawiła, ofiarowała się przybyć do *Londynu* i świadczyć na jej stronę. Matka tej rodziny ma lat 70. Czytamy w niektórych gazetach tutejszych, iż Królowa znanego *Cobetta* mianowała sekretarzem swoim.

Adres miasta *Newcastle* i okolic tamecznych do królowey podpisało już 5,500 obywateli. Z wielką trudnością wstrzymano kobiety od podpisow. Pewna kobieta sprowadziła 5 synów swoich, aby się także na tym adresie podpisały; oświadczyła im, iż jeśliby tego który z nich odmówił, nie uzna go za swego syna. Gdy inney kobiecie powiedziano, iż sami tylko mężczyźni wspomniany adres podpisywać mogą, rzekła: *To bardzo nie-słusznie; bo sprawa Królowey jest sprawą kobiet.*

Dnia 19 b. m. były pokoje u Króla. Xiążę *Decazes*, wielki poseł dworu francuzkiego, stawiony przez *Lorda Castlereagh* przed Monarchą, edał list wierzytelny. Deputacya wysp jehskich miała także wysłuchanie, i złożyła królowi adres z powinszowaniem wstąpienia na tron.

Robią tu liczne karykatury, a twarze znajdujących się na nich osób, tak są podobne, iż je nawet dziecko poznać może. Często także różne kartki bywają przyklepane na murze. Litońną przyczyną odłożenia koronacyi do nieoznaczonego czasu, jest sposób myślenia ludu. Inaczej bowiem dla zapewnienia publiczney spokojności, trzeba by ściągnąć do *Londynu* całe wojsko angielskie. Pan *Wooler* wyraża w pisemku swoim: *Czarny Karzeł*, iż ministrowie zarzęli się własnym swoim cackiem, wplątawszy się w sprawę, którą z początku za bagatelną uważali.

Dnia 14 b. m. była ważna sessya izby wyższej. *Lord Erskine* wniosł, aby radcom królowey podano listę świadków wraz z kopią ich ze-

znania, zastrzegając izbie prawo słuchania i takich świadków, którzy nie są na liście objęci. Odwoływał się do statutu *Wilhelma III* i dowodził, że celem jego było zasłonięcie oskarżonego o zdradę kraju od wpływu przemocy, i że przyczyny, które do tego statutu skłoniły, należałoby do obecnego przypadku zastosować. Lord kanclerz odpowiedział, iż statut ten stosuje się tylko do zdrady kraju. Hrabia *Liverpool* rzekł: „Gdy statut nie dozwala udzielenia listy świadków obu stronom, jednostronne więc żądanie w tej mierze jest nieprzyzwoitą.” Lord *Holland* oświadczył: iż takie postępowanie prawne nie jest angielskiem. Przypomniał los Xiążęcia *Buckingham*, który sobie także nieprzyzwoicie postąpił z Hrabią *Middlesex*, i któremu *Jakób I* powiedział: *Sam na siebie więziesz różgi*, co się też sprawdziło. Lord *Ellenborough* rzekł: „Nie widzę, jakaby korzyść nazwiska świadków mogły przynieść królowej. Domaga się zaczęcia sprawy swojej we 24 godzinach, jakże w tak krótkim czasie potrafi poznać dostateczną wiadomość o charakterze świadków przeciwko niej zeznawających? Zdaje mi się, iż ten wniosek uczyniono tylko dla poburzenia mieszkańców. Zważając usiłowania, aby sprawa ta była przedmiotem rozmów ludu, któremu chcieliby obrzydnąć przedsięwzięte środki; sądzę, iż nie należy wystawiać świadków na niebezpieczeństwo publicznej zemsty. Gdy zeznanie swoje do protokołu podadzą, dosyć wtenczas będzie czasu, aby się Królowa o charakterze ich dowiedziała. Lord *Holland* wyraził: „Jeśli zacny Lord mowę swoją stosuje do mnie lub szanownego przyjaciela mego, podającego wniosek (Lorda *Erskine*) pogardzam takimi zarzutami.” Lord *Belhaven* rzekł: „Z podziwieniem słyszę Lordów, którzy tyle winni narodowi, mówiących o popularnych wrzaskach i uczuciach. Innym wcale tonem mówili, kiedy Europa pod jarzmem zostawała.” Hrabia *Caernarvon* powiedział. „Zarzucają Królowej obcowanie z nikczemnymi ludźmi, a jednak usiłują wyłączyć ją od towarzystwa, do którego właściwie należy, i w którymby zapewne bywać chciała.” Lord *Erskine* oświadczył: „Nie wrzask, ale uczucia ludu wzniecono, uspokoją się one, skoro Królowej sprawiedliwość wymierzona będzie. Przystąpiono narazie do głosowania, i powyższy wniosek Lorda *Erskine* większością 75 kresek przeciwko 28 odrzucono.

Na sessyi dnia 19 b. m. Lord *Erskine* podał prośbę Lorda prezydenta miasta, aldermanów i rady gminnej londyńskiej o cofnięcie bilu przeciwko Królowej. Wielki Kanclerz oparł się przyjęciu tej prośby, twierdząc, iż jeśli izba dozwoliła wdawać się jakiemu miastu lub towarzystwu do sądowych jej czynności, w tym razie najlepiej byłoby, aby Lordowie zupełnie się od obowiązków swoich uchyliłi. Lord *Holland* nawet mówił przeciwko przyjęciu tej prośby, którą też bez kreskowania odrzucono. Do tego zaś skłoniło najwięcej izbę oświadczenie Lorda *Lauderdale*, iż zdaje się radzie gminnej, jakoby bil względem ukarania Królowej pochodził od tajnego wydziału, co jednak nie jest; nie bowiem wspomniony wydział o tym bilu nie wiedział. Podali go zaś sami ministrowie pod własną ich tylko odpowiedzialnością.

Dnia 20 b. m. wniosł hrabia *Liverpool*, aby wyznaczono kommissyą do wyszukania w dawnych protokołach izby, jakim sposobem zniewalano Lordów do obecności na ważnych obradach. Kommissya ta (rzekł) wskaże stosowne

dotętego środki, aby wszyscy Lordowie znajdowali się na sessyi dnia 17 sierpnia. Zezwolono na wniosek jego, i członków Kommissyi obrano. Przeczytano także trzeci raz i przyjęto b. l. względem cudzoziemców.

Na sessyi dnia 14 b. m. izby niższej Pan *Moore* podał izbie prośbę niejakej *Oliwii Serres*, która według załączonych dowodów jest córką zmarłego Xiążęcia *Cumberland*, brata *Jerzego III*, i małżonki jego *Wilmot*, spłodzoną roku 1772. Przyznał ją nieboszczyk Król; chciał jednak, aby ta rzecz była tajemnicą aż do śmierci jego. Okazuje się oraz ze świadectw Xiążęcia *Warwick* i Pana *Chatham*, iż wspomniony Xiąże *Cumberland*, wszedł potem w powtórne związki małżeńskie, uznał ją za córkę swoją, dał jej 2,000 funtów szterl. i wyznaczył 500 funt. szter. dożywotniej pensyi. Po przeczytaniu złożone tę prośbę na stole.

Dnia 15 b. m. wniosł Pan *Lushington*, aby Królowej oddano srebra, które dostawszy od nieboszczyka Króla, używała prawem własności aż do wyjazdu swego w roku 1814; potem zaś oddała je do schowania i dotąd nie odebrała. Ponowił tenże wniosek dnia 17 b. m. Lord *Castlereagh* oświadczył: iż te srebra należą właściwie do korony, iż pochodzą od *Wilhelma III*; że ich Królowej pożyczono tylko w *Kensington*, ale nie darowano; iż dobrze zrobiono, gdy b. z. wyraźnego rozkazu Monarchy nie chciano jej oddać. Powstał przeciwko wnioskowi, których celem jest wzniecenie rozruchów. Oświadczył: „Gdyby Królowa tak się sprawowała, jak delikatnym uczuciom płci jej przystoi, i postępowała sobie w sposobie odpowiednim dostojności swojej, w tym razie ministrowie staraliby się dogodzić jej życzeniom, lecz kiedy się upodła, kiedy słucha *nikczemnych poradcików*, kiedy pozwala się używać za narzędzie w rękę *naygorszego móltochu*, który śmiał gwałtownie napastować pałac króla jej małżonka, czego sam naoczny byłem świadkiem, pomimo więc wszystkich przyocinków szanownego członka izby, nie lękam się powiedzieć, iż zapominałbym obowiązku, jaki dostojności i honorowi korony winienem, gdybym monarche memu radził uledz. Po kilku innych głosach, odrzucono wniosek bez kreskowania. Xiąże *Decases* był na tej sessyi,

W Ł O C H Y

z *Neupolu* dnia 11 lipca.

Postanowienie Xiążęcia namiestnika względem tymczasowej Junty, wyraża: — „Chcąc święcie dopełnić obietnicy naszej, i w jak naykrótszym czasie zwołać narodowy parlament królestwa naszego; chcąc oraz aby poprzedzające to zgromadzenie uchwały pochodziły od osób, które publiczne zaufanie posiadają, stanowimy tymczasową Juntę z 15 członków złożoną, przed którą my i wszyscy Xiążęta rodziny naszej, nową konstytucyą krajową zaprzysiężemy, i przysięgę tę przed parlamentem narodowym powtórzymy. Do składu iey mianujemy tymczasem zastużonych mężów, jako to: generała porucznika *Parisi*, kawalera *Delfico*, generała porucznika *Pspé*, Barona *Windspeare* i kawalera *Martucci*, którzy podadzą nam 20 kandydatów, a my z nich 10 wybierzemy. (Xiąże namiestnik wydaie wszystkie urzadzania w imieniu króla, kładzie potem imie swoje jako królewic następcy tronu i namiestnik, dodając te słowa: *stosownie do pełnomocnictwa Króla Jmci oycy naszego*) — Junta tymczasowa już się wczoraj po części utworzyła.

Ustanowiono tu także kommissyą publicznego bezpieczeństwa, lubo nikt nie lęka się rozruchów, a przynajmniej nie obawia się o rodzinę królewską.

Od kilku dni nie wypłynął żaden okręt z tułtejszego portu; zdaje się, iakoby powszechnie *embargo* na okręty włożono.

W nowém ministeryum naszym zaszła niejaka odmiana. Hrabia *Turlo* został ministrem spraw wewnętrznych, który urząd jeszcze za *Miurata* piastował; tymczasowym zaś ministrem skarbu jest *P. Macedonio*, który za *Miurata* był intendentem domu królewskiego.

Umieszczamy tu jeszcze niektóre szczegóły o zaszłej w *Neapolu* rewolucyi.

— *Z Neapolu 10 Lipca.* —

Dawno już panowało zaburzenie umysłów w Kalabrii i Apulii. Naród po większej części pragnął konstytucyynego rządu. Liczba niechętnych powoli wzrastała, i coraz się bardziej ku stolicy rozpościerała. Wysłał Król korpus wojska; lecz pułk jazdy *Bourbon* przeszedł do powstańców, co też inne pułki uczyniły. Ściągnięto zewsząd wojsko; pułk nawet gwardyi odebrał rozkaz wywieścia, i obywatele zajęli strażę. Wyszło wojsko z pozorną ochotą; lecz jakże się w *Neapolu* zdumiano po odebraney w nocy z dnia 4 na 5 b. m. wiadomości, iż całe wojsko oświadczyło się za konstytucyonistami, do których pułk Królewski najpierwej przeszedł. Tęż nocy odprawiła się na okręcie liniowym wielka rada stanu w obecności całej rodziny królewskiej. Jenerał *Nugent* i minister skarbowy *Medici*, nielubieni w narodzie, radzili Królowi aby natychmiast z rodziną swoją popłynął na morze adryatyckie, i wrócił z posiłkowem wojskiem dla przywrócenia siłą dawnego porządku rzeczy. Najwięcej polegano na osadzie w warowni *St. Elmo*, która góruje nad *Neapolem*; leżąc niespodziewaną odebrano wiadomość o oświadczeniu dowódcy jej, 86cioletniego starca, iż w przypadku oddalenia się Króla złączy się zaraz z liberalistami. Małżonka królowica następcy tronu nie chciała także opuścić *Neapolu*. Z tych i innych powodów kazał Król przyklepić wczoraj rano po rogach ulic wiadome swoje oświadczenie. Wszędzie zaraz rozlegały się radośne okrzyki; wypuszczono na wolność tych, których niedawno za zdania polityczne uwięziono, i z okazałością odprowadzono ich do domu. Blisko 600 uczniów przybywszy na rynek *Ferdynanda*, wydało okrzyki: *Niech żyje Król! Niech żyje konstytucya!* Cieszyli się także i lazaroni. Słowem był to widok, jaki ten tylko sobie niejako wystawić może, kto zna wielką żywość mieszkańców *Neapolu*, a zwłaszcza na ulicy *Toledo*. Jenerał *Nugent* i minister *Medici* umknęli; lecz dwa okręty z kosztowniejszymi ich rzeczami i pieniędzmi zatrzymano. Xiądz, który był naczelnikiem powstania w Apulii, oświadczył wyraźnie Królowi, iż nie potrzeba 8 dni czasu do namysłu względem zasad konstytucyynych, i że można wziąć konstytucyą stanów hiszpańskich z zastrzeżeniem nieograniczoney wolności religii i druku. Deputacye wojskowe poparły to oświadczenie. Okręty królewskie osadzono gwardyą narodową; wywieszono na nich banderę koloru rewolucyynego z roku 1798, to jest, czerwonego, błękitnego i czarnego; przypięto oraz podobną kokardę. Gwardya królewska nie wdawała się do powstania wojska; lecz nie dopuszczała żołnierzom i ludowi zbierać się na ulicy *Toledo* i placu przed zamkiem królewskim. Margrabia *Amati* wymówił się od przyjęcia urzędu ministra skarbu; podobnież uczynił *P.*

Turlo. Kawaler *de Medici* przyrzekł zdać ścisły rachunek z swojego urzędowania. Utworzone na prędce ministeryum mało komu się podobało. Karność wojskowa zupełnie ustala; żołnierze przedają broń, lub ją rzucają, kiedy nie znajdują takich, którzyby ją kupić chcieli. Nowo zaciężni wszyscy prawie rozchodzą się w swoje strony; gwardya narodowa zajmuje strażę po większej części. Uczniowie chcą się uzbroić. Wątpliwą jeszcze jest rzeczą, czyli rewolucya ta uszczęśliwi neapolitańczyków. Zdaje się, iż do czasu przynajmniej zatamuje wszelką poprawę prawodawstwa i administracyi, i pod rozmaitemi nazwiskami i pozorami utworzy w prowincyach rozbojników i włóczące się oddziały, które obywatelów napadać i ciemiężyć będą. Dotąd jeszcze nic pewnego nie wiemy o Sycylii. Trudno, aby konstytucya hiszpańska podobała się tameczney szlachcie. Z początku zatrzymano w *Kapui* przez kilka dni gońców, których posłowie zagraniczni z *Neapolu* wyprawili. Nowy rząd Neapolitański wysłał dotąd jednego tylko gońca przez *Turyń*. Ściągnięto oddziały wojska, rozstawione na gościńcu do *Teracina* dla bezpieczeństwa podróżnych, a innych natomiast nie posłano.

— *Z Neapolu 11 Lipca.* —

Oddawna już obywatele królestwa neapolitańskiego czuli potrzebę prawdziwie reprezentacyynnej konstytucyi. Znał to dobrze były Król *Miurat*, i nie tylko przyrzekł ją narodowi, lecz nawet chciał ziszczyć obietnicę swoją. W pozostałych papierach znaleziono ułożony przez niego projekt do konstytucyi, któryby powszechnym życzeniom dogodził. Tymczasem wplątany został w wojnę, która uwagę jego na inne przedmioty zwróciła; po niepomyślnym zaś jej wypadku, *Miurat* musiał uciekać, a po przywróceniu prawego monarchy, zupełnie o konstytucyi zapomniano.

Kanonik *Minichini* w *Nola* był główną sprężyną rewolucyi. Po spostrzeżeniu pierwszych jej śladów w wojsku, chciał Król odmienić oficerów w kilku pułkach, co mu jednak odradzono, aby rozdmuchniona iskra płomieniem nie wybuchnęła. Celniejszą przyczyną powstania wojska ma być podobnież jak w Hiszpanii, rozkaz wysłania kilku pułków neapolitańskich do Sycylii, a natomiast sprowadzenia sycylijskich do *Neapolu*. Z 5 członków tymczasowey Junty, 4 posiadało urzędy za *Miurata*; i tak: *Parisi* był gubernatorem paziów oraz jeneralnym dyrektorem dróg i mostów; *Delfico*, radcą stanu; *Pepe*, adjutantem; a Dawid *Winspear*, rodem Anglik, wydał za rządu *Miurata* obszernie dzieło o nadużyciach szkolnych. Odwołaño Xiążąt *Ruffo* i *Castel Cicala*, posłów neapolitańskich w *Wiedniu* i *Paryżu*; na miejsce pierwszego mianowany został *P. Cariati*, który dawniey tenże urząd na kongressie wiedeńskim za *Miurata* piastował.

Słychać, iż Sycylia nie chce przyjąć hiszpańskiej konstytucyi stanów, i pragnie podobney do angielskiej, jaką już Król nadał, gdy się przeniósł do *Palermo*. Duch niespokojności okazał się także w wojsku sycylijskiem. W *Palermo* zaburzenie przyszło do tego stopnia, iż wysłanego tam od rządu jeneralnego dyrektora *Naselli* zaledwo na powrót nie odesłano, lub nawet nie znieważono, a Xiądz Kalabrii przyspieszył swoją podróż do *Neapolu*. Nie chce Sycylia przyjmować żadnych praw od *Neapolu*; uważa się tylko z wielu względów za połączoną z tym krajem, i zupełnie od niego niezależną, tak właśnie, jak jest Irlandya względem Anglii.

Wilno dnia 4 Sierpnia 1820 roku v. s.

Ogłoszenie pensyi żeńskiej

1 Jan i Eleonora Hermanowie mieszka-
jący w Wilnie w domu złotnika JP. Wa-
gnera (niegdyś do W. Bieczowej należącym)
na ulicy Wielkiej czyli Zamkowej, pod N.
190, przeciwko placu remizowego, między
domem JW. Malewskiego i Kreszkiewicza
położonym, otrzymawszy pozwolenie do
rządu Imperatorskiego uniwersytetu wi-
leńskiego utrzymywania pensyi publi-
czney żeńskiej, dają lekcye następujące:
nauki religii i moralney, językow: polskie-
go, francuzkiego, niemieckiego i rossyjskie-
go; historyi powszechney polskiej i natu-
ralney, jeografii, arytmetyki, rysunkow,
kaligrafii, muzyki, tańcow i ręcznych ro-
bot. Osoby życzące powierzyć swe córki
mogą je umieszczać w tym instytucie ro-
cznie lub posyłać na lekcye miesięcznie.

Rozpoczęcie Sądu w kommissyi Radziwiłłowskiej.

1 Excerpt rezolucyi z protokołu każdo-
dziennych czynności sądowych kommissyi dla u-
rządzenia interesów Radziwiłłowskich ustanowio-
ney, w dacie niżej wyrażoney zapadłej, dla po-
mieszczenia w gazecie Kuryera Lit. wypisany.

Roku 1820 mca lipca 15 dnia. Kommissya
dla urzędzenia interesów Radziwiłłowskich usta-
nowiona, stosownie do wniesień stron na sessyi
dzisiejszej Sądowi swojemu oświadczonych, za-
wiadania przez niniejszą rezolucyę osoby do mas-
sy po zesłtym Xiążęciu Dominiku Radziwiłł
pozostały interessowane, iż sądownictwo kom-
missyi w drodze prawney skutkiem uprzednich re-
zolucyi i zasłtych ogłoszeń, od dnia pierwszego
julii roku bieżącego rozpoczętóm zostało, jakowe
postanowienie w celu izby publiczney wiado-
mości doysć mogło, podać do umieszczenia zwy-
kłą koleją w Kuryerze Lit. i gazecie warszawskiej
determinuje. (U takowej rezolucyi podpisy urzę-
dników następnie) Jan Woynilowicz w miejscu
prezesa, Antoni Łappa, Eustachy Zabiello, Jan
Sylwestrowicz, Alexander Korewa kommissarze.

Zgodno z protokulem świadczą Józef Połoński
Regent

Przedaż publiczna.

1 Wyrokiem Sądu Gł. 2go Dept. Gubernii
Wileńskiej na satysfakcyą wierzycieli zesłtego
generał adjutanta Horaina determinowana pozo-
stałych po tymże Horainie na przedmieściu Wi-
leńskiem Antokolu pod N. 1556 i innemi poło-
żenie mających domow, a Sądowi Ziem. Ptu Wi-
leńskiego poruczona wyprzedaż; odbywać się bę-
dzie przezemnie niżej podpisanego do zaskutecz-
nienia licytacyi z koła Sądu Ziem. delegowanego
urzędnika, w dniach 7, 9 i 13 7bra terażnieysze-
go roku. Mający chęć nabycia pomienionych do-
mow na takowe termina zechcą się jawić w izbie
Sądu Ziem. Ptu Wileń. gdzie o warunkach przed
licytacyinyh poinformowani zostaną:

Jakób Towiański Ziem. Ptu Wileń. Pisarz.

Cebulka holenderska.

1 Niżej podpisany dostanie w końcu septem-

bra, lub pierwszych dni octobra miesiąca, od
JPana Wagnera w Rydze, wybor prawdziwych
hollenderskich cebulek, wydających wśród zimy
przyjemne w pokojach kwiaty. Ktoby zaś sobie
życzył z pewnością niektóre mieć gatunki, raczy
dać na one zawczasu umyślny komis, który prze-
zemnie przyiętym i uskutecznonym będzie po tey-
że cenie co i w Rydze, oprócz kosztu za przesyłkę.
Wilno 3 sierpnia 1820. Józef Kopsch.

W e z w a n i e.

2. Z powodu zbliżających się wyborow śla-
checkich na trzy następujące lata, do różnych
w gubernii obowiązkow, wyrażonych w Naywyż-
szym Etacie, i w nastalych po nim osobnych Nay-
wyższych i Rządzącego Senatu Ukazach, takowe
wybory na mocy zalecenia zwierzchności, po skoń-
czonych trzech lat, odbywać się będą w guber-
skim mieście Mińsku, i dla takiego zebrania się
z powiatow do Mińska obywateli, JW. Mińsk
Cywilny Gubernator i kawaler, Wincenty Giecze-
wicz, naznaczył dzień 26 następującego miesi-
ca augusta terażn. roku, o czém dla wiadomo-
ści obywateli za pośrednictwem policyi, dana
JWW. Powiatowym Marszałkom stosowne zale-
cenia, ażeby i nieobecni w gubernii obywatele by-
li o tém uwiadomieni, i mogli na termin dla wy-
borow naznaczony, przybydź, niniejszem od miń-
skiego gubernialnego Rządu obwieszcza się. Dnia
15 julii 1820 roku. Sekretarz Arcimowicz.

2 Ludwik Xiąże Radziwiłł Ordynat Klecki i
Dawidgrodecki kawaler wielu orderow, będąc do
połowy zbliżony układow; gdy widzę, że czas osta-
teczny dla onych przeznaczony, do pierwszego sier-
pnia, jest krótkim, a zostając w nadziei że szano-
wni wierzyciele moi jeszcze pozostali, idąc przy-
kładem tych, którzy ukończyli (dla których winie-
nem nayczulszą wdzięczność i głośnie uczynić po-
dziękowanie) raczą ciągle przybywać do Klecka,
gdzie ja do dwudziestego sierpnia roku idącego, je-
stem w tym miejscu, z nalezną gotowością do trak-
towania i do uiszczenia się tym sposobem jakim po-
stępując przekonałem o mojej rzetelności i nay-
szczerzszych a naydogodniejszych chęciach dla każ-
dego mego wierzyciela. R. 1820 julii dnia 25, Lu-
dwik X. Radziwiłł.

Roku 1820 miesiąca julii 29 dnia. Przed akta-
mi Ziemskimi Ptu Wileyskiego stanąwszy obecnie
WJPan Michał Kotlubay kassyer kommissyi Ra-
dziwiłłowskiej niniejsze oświadczenie wpisać do akt
podał. Przyjąłem Jan Zienkowicz W. Z. Regent.

Z woli Sądu zaświadczam że takowe oświadcze-
nie do druku przyjęte bydź może. Regent Zienkowicz.

3 Dla rozwiązania sporow o własność folwarku
Sawidańce zwanego w pcie Wileńskim sytuowane-
go i o rozmaite do onego pretensye w sprawie
między W. Gasperem Grużewskim a JPP. Za-
sadzka i Łukaszewiczami wynikłych, Sąd Ziemski
Ptu Wileń. uznawszy za rzecz potrzebną dowie-
dzieć się, czyli nie znayduie się w życiu JPanu A-
polonija ze Złobockich Butkiewiczowa lub jey
potomstwo, wzywa niniejszém obwieszczeniem
ażeby do rozprawy przed tymże Sądem w mie-
siącu oktobrze terażn. roku stawali, albo prawne
i dostateczne dowody o zostawaniu ich w życiu
na tenże termin do kancelaryi nadesłali. w prze-
ciwnym albowiem razie uważani za osoby nieexy-
stujące, mogłby utracić wszelkie prawa i stosun-
ku, iakie na stronę ich w tymże procederze są o-
kazywane i popierane.

Wolno umieścić w gazecie Kuryera Litewskie-
go Prezydent i kawaler Urban Jazdowski.

Zbiegli ludzie.

1. Ku powszechnemu opytowi, podaje się do Kur. Lit. Wileń. że w roku niniejszym 1820 miesiąca apryla z dnia 25 na 26 w folwarku Benepol ze wsi Leonowicz w Pcie Zawiley. parafii Komayskiej, do possessyi Weyssow należący zbiegli włościanie inwentarzami i skaską zajęci, przy tymże folwarku imieniem Symon Tarasewicz z synami trzema, i całą siemienistością to jest. Symon oyciec wieku lat 70 wedy słuszney, włos siwy, wdowiec, syn starszy Jakub lat wieku 30, urody nizki, włosow na głowie czarnych, twarzy podługowatey, wos czarny, żona jego Anna, urody sredniej mają syna imieniem Jozef lat 7 i córkę od lat 10. Drugi syn Symona Antoni lat wieku 28, urody sredniej, żona jego Krystyna, mówi po rusku z litewska, urody słuszney, ospowata, mają dwie córki, jedna lat sześciu, a druga lat 3, trzeci zaś syn Symona Mateusz, czwarty rok jak wyszedł, nie żenny krawiec, ma kartę na rok wydaną, od W. Trochnowskiego Komornika, Jakub umie szewiectwo i będnarstwo, skradli szlachecckie papiery, u szlachcica Packiewiczza, ruchomość całą gospodarską zabrali z sobą, do dziś dnia śladu powziąć nie można, gdzieby ukrywali się, ktoby powziął wiadomość, o ich pobyciu, raczy dać wiadomienie do przyległego sądu niższego ziemskiego, a to w tey słuszności jaką prawa, i naysrozsze zastrzeżenia, o nieprzechowywaniu ludzi zbiegłych, każdemu zapowiedziały i to podając do Kuryera Lit. podpisują się. Józef Weyss Kapitan.

2. Odpowiedź na ostrzeżenie względem laku z napisem: do Polaków lak polski, umieszczone w Dodatku do Nru 69 Kuryera Lit.

Do wielu osobliwości nadzwyczajnego naszego wieku należy i to, że fabrykanci laku występują w zapasy publicznie, i pistmiennie z sobą walczą. Ale Panowie moi! cóż między nas rzuca pochodnie niezgody? oto rymotworstwo, sztuka zaiste czarodziejska, działająca potężnie w świecie umysłowym a dziś miałaby się zniżyć do kawalków materyi bezwładney! to byż nie może. Nie ma tu stosunku między przyczyną a skutkiem, tak iż dowcip nabystrzejszy nie potrafi odkryć powinowactwa między lakiem a Poezyą. Przekonany byłem, jestem i będę, że nie tylko wierszyk ulotny, jakby wiecha nad domem handlowym, ale i cała Iliada na laku wypisana, nie nada jemu dobroci i wartości, kiedy ich w istocie swey nie ma, obaśmy tylko poszli za rozkazem mody, tego bóstwa dziwaczego, lecz samowładnego. Wszelako nie chcąc czynić krzywdy bliźniemu, przynajmniej w jego mniemaniu, a nie śmiejąc uchybiać modzie, oświadczam iż lak mój wychodzić odłąd będzie z napisem kosmopolitycznym następującym.

Lak do całego świata.

Pieczętuycie co chcecie, choćby miliony,
Oświadczenia miłośne w iak naydalsze strony,
Wszystko skryj, i tego nikomu nie powiem,
Choć się o walcę laków w jakim piśmie dowiem.
Joachim Pinias w Wilnie.

Dzierżawa.

3. Od Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności ogłasza się: w zdaniu sprawy za rok 1819 umieszczonem w numerze 2, Dziejow dobroczynności, Towarzystwo Wileńskie dobroczynności podało do wiadomości powszechney o darze W. Tomasza Życkiego Radcy kolegiatnego wysłużonego Professora w Cesarskim Uniwersytecie Wileńskim, który na ubogich pod opieką towarzystwa zostających, ofiarował schedę wydzieloną mu z exdywizyi JW. Melchiora Wołodkowieza za sumę rubli srebr. 13,610 kop. 40, przyznaną W. Życkiemu dekretem exdywizorskim 1817 februaryiu 6 dnia w Dauborowie w Gubernii Mińskiej w powiecie Wileyskim ogłoszonym. Dekret exdywizorski zaapelowany został i Towarzystwo dobroczynności równie z innemi kredytorami oczekuje poprawy dekretu tego za przy-

padnieniem z porządku sprawy w sądzie Głównym Mińskim 2go Departamentu. I gdy tymczasowie do przypadnienia sprawy w sądzie Głównym, Towarzystwo schedę tę wypuścić w dzierżawę postanowiło; oprócz zatem rozestanych już przez sądy niższe obwieszczeń z polecenia JW. Cywilnego Mińskiego Gubernatora, Towarzystwo dobroczynności uwiadamia nadto przez gazetę chcących tę schedę zadzierżawić, iż na pomienioną dzierżawę odbywać się będzie licytacya w mieście Guberniemi Mińsku w kancelaryi Ziem. tegoż ptu, w dniach 9, 10 i 11, następującego mca augusta, w obecności członka towarzystwa JW. Jana Chodzki b. Prezydenta Sądu Głównego Mińskiego 2go depar. i kawalera, do tego aktu uproszonego. Scheda ta w Gubernii Mińskiej w pcie Wileyskim położona, w dekrete exdywizorskim miasteczkiem Udrą nazwana, ma obszerności w trzech oddzielnych obrębach ziemi morgów 108, odległą jest o pół szósty mili od gubernskiego miasta Mińska, a o milę od miasteczka Radoszkowicze. Znadują się na niej dwa młyny zbożowe z pytlem i waluszem, karczma, browar, ieden dym włościański we wsi Cyganowie, dwóch kątników przy młynach mieszkających, kował i garbarz. Chcący zaś mieć dokładną w tey mierze wiadomość, zechcą się udać do kancelaryi Ziem. Ptu Mińskiego, lub też na miejsce do Udry, gdzie tak o warunkach do licytacyi, jako też o wszystkich w tey mierze szczegółach, dokładną powezmą infomacyą. Wilno roku 1820 lipca 28 dnia. Zastępujący Prezydenta Biskup Tadeusz Kundzicz.

Sądy Exdywizorskie.

2. Za Remissą Litewsko-Wileńskiego Głównego Sądu cywilnego departamentu w roku dopiero idącym mca maja 13 dnia nastąpi, Sąd taxatorsko-exdywizorski do celu usatysfakcyonowania kredytorów i pretensorów JW. Ludwika Gielguda Strażnika Lit. destynowany na dniu 15 mca julii idącego dopiero roku ad fundum majątności Widukle zwaney w powiecie Rosieńskim leżący zjechawszy, po zaskutecznienu inwentacyi i oddaniu tegoż majątku w administracyą, tudzież po zaderminowaniu geometryczney pomiaru a także komportacyi na stronach w sprawę wchodzących, niemniej po załatwieniu dalszych szczegółów pierwszo-zjazdowemu Sądowi właściwych, termin powtórny na oczewiste dzieła rozsądzenie w dniu 1 mca xbra teraz. idącego roku zakreślił a zarym żeby kredytorowie i pretensorowie tegoż JW. Ludwika Gielguda iakoteż ze stopnia jego oycy czynić mogący w tém konkursie stosunki, wczesną o tém wiadomość mieć mogli i na termin powyższy z dowodami swych pretensyów jawili się wzywa. Działo się w Widuklach roku 1820 mca julii 19 dnia.

Prezes Ziemski Zawileyski i Exdywizyi Dowgialto. Michał Sawicki Prezyd. Grodz. Ptu Wileń. i Exdywizor. Alojzy Jankowski Sędzia Ziem. Ptu Oszm. kawaler i Exdywiz. Regent Jan Jachimowicz.

Wyjeżdżają za granicę.

1. Do Austryi, Prus i Saxonii wileński mieszczanin Jankiel Gabryelowicz Bryoty, komissyoner pruzkańskiego i gildy kupca Beniamina Ickowicza Perszteyna na miesiąc 10.

1. Do królestwa Pruskiego i Saxonii wileński mieszczanin, Abraham Izraelowicz Szter enow na miesiąc 10.